

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา

Course Specification

0107333 ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

(History of Ethnicity and Cultural Diversity)

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ศศ.บ. ประวัติศาสตร์

สาขาวิชาสังคมศาสตร์

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0107333 History of Ethnicity and Cultural Diversity

3(2-2-5)

บูรพวิทยา :-

ควบคู่ :-

แนวคิดและระเบียบวิธีในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ปฏิสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทของการสร้างชาติ และภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อสร้างสรรค์ความคิดและเจตคติในการอยู่ร่วมกันของพลเมือง

Concepts and methodologies for studying history of ethnicity and culture; interactions as well as ethnic and cultural changes under contexts of nation building and globalization to generate ideas and attitudes for living together among citizens

2. ประเภทของรายวิชา

- ศึกษาทั่วไป
- วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- วิชาเอกบังคับ
- วิชาเอกเลือก
- วิชาโท
- วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ผศ. ดร.อภิเชษฐ กาญจนดิษฐ์

อาจารย์ผู้สอน ผศ. ดร.อภิเชษฐ กาญจนดิษฐ์

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

ปีการศึกษา 2567 / ภาคการศึกษาต้น / ชั้นปี 3

5. สถานที่เรียน

วันอังคาร เวลา 08.00 -12.10 น. ณ อาคาร SC ห้อง SC 529

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

วันที่ 3 มิถุนายน 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดและระเบียบวิธีในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจปฏิสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทของการสร้างชาติและภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

1.3 เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความคิดและเจตคติในการอยู่ร่วมกันของพลเมือง

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดและระเบียบวิธีในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ปฏิสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทของการสร้างชาติและภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อสร้างสรรค์ความคิดและเจตคติในการอยู่ร่วมกันของพลเมือง

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
30 ชั่วโมง/ภาคเรียน	30 ชั่วโมง/ภาคเรียน	75 ชั่วโมง/ภาคเรียน

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4 ชั่วโมง/สัปดาห์ (ทุกวันพุธ เวลา 13.00 – 17.00 น. ณ ห้อง 13527)

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	แนะนำรายวิชา และวิธีการ ดำเนินการสอน พร้อมทั้ง ข้อตกลงต่าง ๆ ในการเรียน การสอน	2	2	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน -แนะนำรายวิชาและอธิบาย วิธีการดำเนินการเรียนการ สอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งข้อตกลงต่าง ๆ ใน การเรียนรู้ สื่อที่ใช้ -มคอ.3 - power point	ผศ.ดร.อภิเชษฐ กาญจนดิฐ
2 - 3	แนวคิดและระเบียบวิธีใน การศึกษาประวัติศาสตร์ชาติ พันธุ์และวัฒนธรรม (สอบ เก็บคะแนนครั้งที่ 1)	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปรายแลกเปลี่ยนในชั้น เรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ - Power Point - เอกสารและข้อมูลหมวด 6	ผศ.ดร.อภิเชษฐ กาญจนดิฐ
4 - 5	การเปลี่ยนแปลงทางชาติ พันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้ บริบทรัฐธรรมนูญ (สอบเก็บ คะแนนครั้งที่ 2)	4	4	กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปรายแลกเปลี่ยนในชั้น เรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ - Power Point เอกสารและข้อมูลหมวด 6	ผศ.ดร.อภิเชษฐ กาญจนดิฐ
6 - 9	การเปลี่ยนแปลงทางชาติ พันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้	8	8	กิจกรรมการเรียนรู้	ผศ.ดร.อภิเชษฐ กาญจนดิฐ

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	บริบทของการสร้างรัฐชาติในยุคสมัยใหม่ (สอบเก็บคะแนนครั้งที่ 3)			- อภิปรายแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ - Power Point เอกสารและข้อมูลหมวด 6	
10-11	การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทของรัฐชาติในยุคสงครามเย็น (สอบเก็บคะแนนครั้งที่ 4)	4	4	กิจกรรมการเรียน - อภิปราย เสวนาแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สื่อที่ใช้ - Power Point - ผลการศึกษาของนิสิต	ผศ.ดร.อภิเชษฐกาญจนดิฐ
12-14	การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทโลกาภิวัตน์	6	6		
15	สรุปประเด็นร่วมสมัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม รวมถึง การเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนของนิสิต	2	2	กิจกรรมการเรียน - นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าของนิสิต สื่อที่ใช้ - Power Point - ผลการศึกษาค้นคว้าของนิสิต	ผศ.ดร..อภิเชษฐกาญจนดิฐ
16	สอบปลายภาค				
17					
รวม		30	30		

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวข้อ/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
1	สอบเก็บคะแนนครั้งที่ 1 (แนวคิดและระเบียบวิธีในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม)	สอบเก็บคะแนน	3	10
2	สอบเก็บคะแนนครั้งที่ 2 (การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทในยุครัฐจารีต)	สอบเก็บคะแนน	5	10
3	สอบเก็บคะแนนครั้งที่ 3 (การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทของการสร้างชาติในยุคสมัยใหม่และการสร้างชาติ)	สอบเก็บคะแนน	9	10
4	สอบเก็บคะแนนครั้งที่ 4 (การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และ	สอบเก็บคะแนน	11	10

ลำดับ	หัวข้อเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
	วัฒนธรรมภายใต้บริบทของการสร้างชาติในยุคสงครามเย็น)			
5	รายงานรายบุคคล	การนำเสนอการศึกษาค้นคว้าของนิสิตที่มีการอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน การวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความถูกต้องตามหลักวิชาการและระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์	14	20
6	รายงานกลุ่ม	การนำเสนอการศึกษาค้นคว้าของนิสิตที่มีการอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน การวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความถูกต้องตามหลักวิชาการและระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์	15	20
7	สอบปลายภาค การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมภายใต้บริบทของการสร้างชาติในยุคโลกาภิวัตน์	สอบปลายภาค	16-17	30
คะแนนรวม				100

หมายเหตุ : ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของคะแนนแต่ละส่วนในสัปดาห์แรกของการเรียนการสอน

วิธีการตัดเกรด อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
 อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2546). คนแปลกหน้า นานาชาติของสยาม. กรุงเทพฯ: มติชน.

ธงชัย วินิจจะกุล. (2560). คนไทย/คนอื่น: ว่าด้วยคนอื่นของความเป็นไทย. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน,

นิติ ภาวครพันธ์. (2553). ชวนถกชาติและชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2546). อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

มอนเตซาโน, ไมเคิล เจ, แพทริค โจรี. (บรรณาธิการ). (2560). ไทยใต้ มลายูเหนือ ปฏิสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์บนคาบสมุทรแห่งความหลากหลาย. นครศรีธรรมราช: หลักสูตรอาชีวศึกษา สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ยศ สันตสมบัติ. (2551). อำนาจ พื้นที่และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์: การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทย 1. กรุงเทพฯ; ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

วีระ สมบูรณ์. (2553) รัฐ-ชาติ ชาติพันธุ์: ข้อสังเกตบางประการว่าด้วยความเป็นรัฐ และปัญหาชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: สมมติ.

แอนเดอร์สัน, เบน. (2552). ชุมชนจินตกรรม: บทสะท้อนว่าด้วยกำเนิดและการแพร่ขยายของชาตินิยม. แปลโดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริและคณะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

แก๊งกิจ กิติเรียงลาภ. (2561). แผนที่สร้างชาติ: รัฐประชาชาติกับการทำแผนที่หมู่บ้านไทยในยุคสงครามเย็น. กรุงเทพฯ : Illuminations Editions.

เกรก เจ. เรย์โนลด์ส. (2550). เจ้าสัว ขุนศึก ศักดินา ปัญญาชน และคนสามัญ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

จิรวัดน์ แสงทอง. (2559). ชาติ ชาติพันธุ์ และความเป็นการเมืองในภาพยนตร์มาเลเซียจากทศวรรษ 1970 – สหัสวรรษใหม่. วารสารประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์. 3(2): 147-222.

จิรวัดน์ แสงทอง. (2560). ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมสมัยนิยมภาคใต้. วารสารรัฐสมิแล. 38 (3): 26-34.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2566). ประสบการณ์การศึกษาชนชาติไทในประเทศไทยจีน. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.

ชาติชาย มุกสง. (2545). “ประวัติศาสตร์ที่หายไป : คนเล็กๆ ที่ถูกลืมกับวิธีการศึกษาแนวจุลประวัติศาสตร์ (Microhistory)” ในวารสารประวัติศาสตร์. หน้า 48 – 75.

ชูลีพร วิรุณหะ. (2548). ความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์. คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ชูลีพร วิรุณหะ. (2551). บุหงารายา: ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าของชาวมลายู. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุลยภาค ปรีชาธิราช. (2558). โรฮิงญา รัฐชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ และความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: มติชน.
- โตม ไกรปกรณ์. (2554). วัฒนธรรมและการเมืองว่าด้วยอาหารการกินของคนในดินแดนไทยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์-ต้นรัตนโกสินทร์: ข้อสังเกตบางประการ. วารสารปัญญาภิวัตน์. 2(2): 66-78.
- ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2560). วงศาวทยาของอิเหนา: ปัญหาเรื่องถิ่น ความสับสนไหลของสัญณะและการเดินทางสู่โลกของป็นหย. กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุป.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2556). กำเนิดสยามจากแผนที่ ประวัติศาสตร์ภูมิภคยของชาติ แผลจก Siam Mapped: A History of the Geo-Body. กรุงเทพฯ : คบไฟ : อำน.
- ธเนศ อภภณสุวรรณ. (2549). ความเปนมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภคไต้ไทย. กรุงเทพฯ : สำนัภงานกองทุนสนับสนุนการสร้งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, พิเชฐ สายพันธ์, สมรภักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์. (บรรณภคการ). (2558). ชาติพันธุ์ไต้อำนาจเสียงแห่งชาติพันธุ์ในโลกเสรีนิยมใหม่. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. พิพิธภันท์วัฒนธรรมชาติพันธุ์ในสังคมร่วมสมัยความทรงจำร่วมระหว่างชาติ ความเปนสมัยใหม่และความรู้ท้องถิ่น. วารสารสังคมศาสตร์. 33(1): 10-41.
- นธิ เอียวศรีวงศ์. (ฐรรณภคการ). (2550). มลายูศึกษา : ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชนมลายูมุสลิมในภคไต้. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- เนื่ออ่อน ขร้วทองเชียว. (2557). รัฐสยามกับล้านนา พ.ศ. 2417 – 2476. วารสารศรีนครินทรวิโรฒ. 6(11): 63-77.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2547). 30 ชาติในเชียงรย. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ประภัสสร ชูวิเชียร. (2555). ผู้คนและชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงในงานค้นคว้าของสมเด็จเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. วารสารดำรงวิชาการ 11(2): 153-180.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2558). พหุวัฒนธรรมนิยมจกรากหญ้า: ขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายชนพื้นเมืองและชาติพันธุ์ในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์. 25(2): 59-106.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2565). ชาติพันธุ์สัมพันธ์: การเมืองของความสัมพันธ์และแนวคิดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2543). สังคและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2561). อัตลักษณ์เอกสาร วงศาวทยาการควบคุมประชากรของรัฐไทย. เชียงใหม่ : ศูนย์บริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรชัย นาคสีทอง และอนินทร์ พุฒิชอติ. (2552). คนไทยในรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี): ศึกษาการดำรงอยู่ในมิติประวัติศาสตร์ (พ.ศ. 2452 - 2550). กรุงเทพฯ : สำนัภงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิเชฐ สายพันธ์. (2566). มานุษยวิทยาอุษาคเนย์. กรุงเทพฯ : สำนัภพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พิเชษฐ สายพันธ์. (2562). การศึกษาชีวิตทางสังคมและชาติพันธุ์วรรณาในบริบทเมือง. วารสารสังคมวิทยา, 2(1), 54-86.
- พิเชษฐ สายพันธ์. จินตนาการชาติและความเป็นชาติของกะเหรี่ยงที่แตกเสี่ยง. วารสารมานุษยวิทยา 4(1): 6-42.
- ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์. (2563). เมืองเชียงใหม่กับโลกาภิวัตน์ที่หลากหลาย. วารสารสังคมศาสตร์. 32(1): 10-41.
- ยศ สันตสมบัติ. (2544). มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ยศ สันตสมบัติ. (2555). ชนชายแดนกับการก้าวข้ามพรมแดน. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรพร ภู่งศ์พันธุ์. (2542). ความเป็นสังคมนานาชาติของพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึง ค.ศ. 1767. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาส ปรัชญาภรณ์. (บรรณาธิการ). (2547). ว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- วิศรุต พึ่งสุนทร. (2562). หนังสือพระราชพิธีสิบสองเดือนกับประสพการณ์แบบอาณานิคม. วารสารประวัติศาสตร์ธรรมศาสตร์. 6(1): 95-126.
- ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ. (2559). มัวยากที่จะเป็นมลายู. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ. (2565). กลายเป็น-มลายู : บทสำรวจอัตลักษณ์ในรัฐไทยและการค้นหาความหมายแห่งตัวตน. กรุงเทพฯ: ยิบซีกรุ๊ป.
- สกินเนอร์, จี. วิลเลียม. (2546). สังคมจีนในไทย: ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2559) ชาติพันธุ์ และการจัดการความขัดแย้งทางชาติพันธุ์. วารสารพัฒนาสังคม. 18: 157-173.
- สุชาดา ทวีสิทธิ์. (2549). ชาติพันธุ์นิพนธ์แนวสตรีนิยม: การท้าทายกระบวนทัศน์ปฏิกิริยานิยม. วารสารสังคมศาสตร์ 18 (1) : 23-57.
- สุชาติ เศรษฐมาลินี. (2550). การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของชาวมุสลิมยูนนานในภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์. 19 (2). 23-58.
- สุเทพ สุนทรภะสัช. (2548). ชาติพันธุ์สัมพันธ์ : แนวคิดพื้นฐานทางมานุษยวิทยาในการศึกษาอัตลักษณ์ กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชาติ และการจัดองค์กร ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2547). แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- องค์ บรรจุน. (2553). สยาม หลากเผ่าหลายพันธุ์. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2565). การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของชนชั้นผู้นำไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ถึงพุทธศักราช 2475. กรุงเทพฯ: สมมติ.

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (บรรณาธิการ). (2564). ความมั่นคงบนรอยร้าว : ประวัติศาสตร์ กฎหมาย และผู้คนใน
พลวัตความขัดแย้งจังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม.

เอกรินทร์ ต่วนศิริและอันวาร์ กอมะ. (2564). มุสลิมชนกลุ่มน้อยภายใต้รัฐเมียนมาและรัฐไทย. ปัตตานี : คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

***ในแต่ละหัวข้อบรรยายจะแจ้งรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมตามแต่ละหัวข้อ**